

سیاست جنایی اسلامی

مؤلف :

طوبی شاکری گلپایگانی

عضو هیأت علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام

تهیه شده در مرکز تحقیقات دانشگاه امام صادق علیه السلام

واحد خواهران

۱۳۸۵

فهرست مطالب

۱۴	 مقدمه حضرت آیه الله مهدوی کنی
۱۵	 مقدمه آیه الله مرعشی شوشتری
۱۷	 مقدمه مرکز تحقیقات
۱۸	 دیباچه

۲۹	❖ فصل نخست: نظریه سیستم‌ها و سیاست جنایی
۳۰	 مبحث نخست: نظریه سیستم‌ها در علوم اجتماعی
۳۳	 گفتار نخست: نظریه پارسونز (مدل بین مبادله‌ای AG)
۳۸	 گفتار دوم: نظریه مکمل لومان (تمایز - ادغام)
۴۲	 مبحث دوم: کاربرد نظریه سیستم‌ها در حقوق

۴۲	گفتار نخست: تفکیک زدایی در طرح تئوریک سیاست جنایی
۴۳	گفتار دوم: آغازگری و ابرکدی آزادی در طرح تئوری سیاست جنایی
۵۱	گفتار سوم: لزوم ارجاع ادغام به زیست - محیط
۵۱	الف) خودآینی و خودارجاعی سیستم
۵۳	ب) کارکردگرایی استقلالی و غیر ایزاری
۵۴	ج) متقابل بودن رابطه داده / ستانده ...
۵۶	مبحث سوم: جریان‌های ایدئولوژیک مبنا در سیاست جنایی
۵۷	گفتار نخست: جریان ایدئولوژیک لیبرال
۵۸	گفتار دوم: جریان مساوات طلب
۵۹	الف) جریان آنارشیزم (دولت ستیز)
۵۹	ب) جریان مارکسیسم - لنینیسم
۶۰	گفتار سوم: جریان اقتدارگرایی فراگیر (توتالیتز)
۶۱	الف) فاشیسم
۶۲	ب) انتگریم (تام‌گرایی دینی)
۶۳	مبحث چهارم: مدل‌های سیاست جنایی
۶۶	گفتار نخست: مدل‌های دولتی
۶۶	الف) مدل دولت - جامعه لیبرال
۷۲	ب) مدل دولت اقتدارگرا مارکسیسم - لنینیسم
۷۴	ج) مدل اقتدارگرایی فراگیر
۷۶	گفتار دوم: مدل‌های جامعه‌وی
۷۷	الف) مدل جامعه خودگردان

ب) مدل جامعه آزادی مطلق (لیبرتر) ۷۷

❖ فصل دوم: مدل سیاست جنایی دینی - اسلامی ۷۹

مبحث نخست: از فقه جزا تا سیاست جنایی ۸۰

گفتار نخست: نگرش علمی - انتقادی برون دینی (عقلانیت مدرن حقوقی / سنت گرایی

فقهی) ۸۱

گفتار دوم: جریانات برون دینی (علمی - فقهی) ۸۲

الف) سیاست و جزا، منطق فقه اسلام ۸۳

ب) اجرای حدود، اختیارات امام معصوم (ع) ۸۳

ج) اجرای حدود، اختیارات فقیه جامع الشرایط ۸۴

گفتار سوم: روش شناسی فقه حکومتی (لزوم دخالت سنت فعلی و تاریخ در عملیات اجتهاد و

استنباط احکام) ۸۷

الف) دخالت سنت فعلی در تبیین مدل دینی و کارکردگرایی ۸۸

ب) دخالت تأملات تاریخی در روش شناسی فقه حکومتی ۹۰

مبحث دوم: سیاست کنترل و تعدیل قدرت (وحدت - تفاوت) ۹۲

گفتار نخست: معاشناسی دوگانه اسلام / ارتداد ۹۴

گفتار دوم: آثار اخلاقی - حقوقی معاشناسی دوگانه اسلام / ارتداد، در حوزه های خودگردان

کنش ۹۷

گفتار سوم: تأثیر نسبت منطقی مسلم / مؤمن در کارکردگرایی دولت مدینه ۹۹

گفتار چهارم: معاشناسی ارتداد / بزه، ارتداد / انحراف در کارکردگرایی دولت مدینه ... ۱۰۲

گفتار پنجم: تطور تاریخی معاشناسی دوگانه اسلام / ارتداد ۱۰۴

الف) خلط معنایی اسلام / ارتداد در فقه اهل سنت ۱۰۴

ب) تطور معنا شناختی اسلام / ارتداد در فقه امامیه	۱۰۶
مبحث سوم: دخالت مومنین در واکنش کیفری به بزه (نقض اصل انحصاریت مرجع پاسخ‌دهی کیفری).....	۱۰۹
گفتار نخست: عملکردگرایی سیاسی _ خارجی دولت مدینه	۱۱۰
گفتار دوم: کارکردگرایی سیاسی _ داخلی دولت مدینه	۱۱۳
گفتار سوم) پیمان اتحاد سیاسی - اجتماعی	۱۱۷
الف) متن پیمان صلح مدینه	۱۲۰
ب) تحلیل اصول پیمان (کارکردگرایی غیرمداخله‌گرایانه)	۱۲۴
ب - ۱) ظهور تاریخی سیاست جنایی مشارکتی مبتنی بر پیمان (گذر از عدالت کیفری به عدالت ترمیمی - قضائی)	۱۲۴
ب - ۲) نفی تمرکز و ابدهی کل انگاری جزء	۱۲۵
ب - ۳) عقلانیت همسو با دین و اخلاق	۱۲۷
ب - ۴) عدم تجویز دخالت مؤمنین در واکنش کیفری به بزه	۱۲۸
ب - ۵) سیاست تحمل و مدارا (بلورالسم دینی)	۱۲۹
گفتار چهارم : عملکردگرایی دولت مدینه در شرائط اقتدار و ثبات نسبی (اهداف جهان زیست- محیط توحیدی با کاربست تعدیل قدرت)	۱۳۲
گفتار پنجم : عملکرد گرایی دولت مدینه در شرایط اقتدار و ثبات تام (اهداف جهان زیست- محیط توحیدی با کاربست تعدیل قدرت)	۱۳۵
گفتار ششم : عملکردگرایی سیاسی دولت _ جامعه‌ی مدینه (اقتدار فزاینده/آسیب‌پذیر)	۱۳۶
الف) عملکرد گرایی دولت راشدی ↔ جامعه و کل	۱۳۷
الف - ۱) سقیفه‌ی بنی‌ساعده	۱۳۷

۱۳۷	۱-۱) ناهمگونی قومی مؤمنان - مسلمانان
۱۳۸	۱-۲) تهدیدات مربوط به ارتداد سیاسی
۱۳۸	۱-۳) اتحاد علیه رهبریت علی علیه السلام
۱۴۰	الف- ۲) قتل عثمان
۱۴۱	الف- ۳) خلافت علی علیه السلام
۱۴۲	الف- ۴) شورا و حکمت
۱۴۲	الف- ۵) ظهور خوارج
۱۴۴	ب) عملکردگرانی دوات امویان و عباسیان $\longleftrightarrow$ جامعه و کل
۱۴۵	ب- ۱) تعاملات علمی (فقهی - کلامی) مذاهب $\leftarrow$ سنت گفتمان
۱۴۷	ب- ۲) مظالم
۱۵۰	ب- ۳) حسه

❖ فصل سوم: مصلحت، مبنای مشروعیت کارکردگرایی اقتدار ۱۵۳

۱۵۵	مبحث نخست: فلسفه‌ای فقه
۱۵۶	گفتار نخست: ماهیت تئوری‌های عام حقوقی - فقهی
۱۵۷	الف) تئوری‌های تحلیلی و توصیفی
۱۵۷	ب) تئوری‌های تجویزی و دستوری
۱۶۱	گفتار دوم: نظریه مصلحت (تئوری عام تجویزی)
۱۶۱	الف) معنای لغوی مصاحت
۱۶۲	ب) معناشناسی اصطلاحی مصلحت

۱۶۷	مبحث دوم: مصلحت، بنیاد عقلانی فقه اسلامی
۱۷۰	گفتار نخست: مقاصد شریعت بنیاد سیاست شرعی
۱۷۲	گفتار دوم: رهبریت مبتنی بر عقلانیت - مصلحت در کارکردگرایی سیاست
۱۷۵	گفتار سوم: وجوه تأویلی - عقلی تئوری مصلحت
۱۷۶	الف) تأویل منطقی - عقلی نظریه مصلحت
۱۸۰	ب) تأویل کلامی - اخلاقی نظریه مصلحت
۱۸۶	ج) تأویل فلسفی - فقهی نظریه مصلحت
۱۸۸	گفتار چهارم: ترتیب مصالح در تئوری مصلحت
۱۸۸	الف) مصالح ضروری
۱۸۹	الف - ۱) مصالح ضروری عینی
۱۹۰	۱-۱) مصلحت حفظ دین
۱۹۱	۲-۱) مصلحت حفظ نفس
۱۹۸	۳-۱) مصلحت حفظ نسل
۱۹۹	۴-۱) مصلحت حفظ عقل
۱۹۹	۵-۱) مصلحت حفظ مال
۲۰۱	الف-۲) مصالح ضروری کفایی
۲۰۲	ب) مصالح حاجتی و تحسینی
۲۰۳	مبحث سوم: حمایت از حق حیات ← بنیاد مشروعیت کارکرد گرایی دولت (قاعده لایبطل دم امره مسلم)
۲۰۴	گفتار نخست: مستندات قاعده
۲۰۵	الف) مستندات روایی

۲۰۸		ب) مستندات فقهی
۲۰۹		گفتار دوم: محدوده و کاربرد قاعده‌ی شناسائی
۲۰۹		الف) حمایت از حق حیات با استناد به احکام جزائی (قصاص و دیات)
۲۱۱		ب) حمایت از حق حیات با استناد به قاعده (لایبطل دم امرء مسلم)
۲۱۲		۱) لوٲ و قسامه
۲۱۲		۲) مجهول بودن قاتل
۲۱۲		۳) عدم امکان ذاتی انتساب قتل به شخص خاص
۲۱۳		۴) قتل ناشی از خطای قاضی در صدور حکم
۲۱۳		۵) تغلیظ در قسامه
۲۱۴		۶) قتل کافر ذمی توسط مسلمان
۲۱۴		۷) ارتکاب قتل با اعتقاد به مهدور الدم بودن مقتول و تعارض دآن با قاعده لایبطل
۲۱۴		
۲۱۵		۸) کاربرد قاعده در قطع، جرح و صدمات بدنی
۲۱۵		۹) کاربرد عام قاعده و تجزیه آن از جهات صدور
۲۱۷		گفتار سوم: معنا و مفاد قاعده
۲۱۷		الف) هیأت لایبطل
۲۱۷		۱. خبری بودن جمله
۲۱۸		۲. انشائی بودن جمله
۲۱۸		۳. انشاء در وجه خبر
۲۱۹		ب) لفظ دم
۲۲۰		ج) لفظ مسلم

۲۲۲	مبحث چهارم: مهدور الدم بودن ← بنیاد بسط اقتدار
۲۲۲	گفتار نخست: معنائشناسی مهدور الدم و محقون الدم
۲۲۳	الف) مهدور الدم در لغت
۲۲۴	ب) مهدور الدم در اصطلاح
۲۲۶	ج) تقسیمات مهدور الدم
۲۲۶	۱. مهدور الدم مطلق
۲۲۶	۲. مهدور الدم نسبی
۲۲۷	د) محقون الدم در لغت و اصطلاح
۲۲۷	گفتار دوم: تعمیم پذیری قاعده‌ی لایبطل
۲۲۷	الف) تخصیص قاعده
۲۲۹	ب) خروج تخصیصی از قاعده

❖ فصل چهارم: کارکردگرایی دولت در حوزه جرایم خاص

۲۳۱	مبحث نخست: دخالت تام مهدور الدم مطلق
۲۳۲	گفتار نخست: ارتداد
۲۳۲	الف) تعریف و تبیین ارتداد
۲۳۲	ب) ارتداد در آیات
۲۳۳	ج) ارتداد در روایات
۲۳۶	د) ارتداد در فقه عامه
۲۳۷	۱. لزوم و یا عدم لزوم استابه مرتد

۲۳۸	۱.۲. اجرای حد بوسیله امام
۲۴۰	هـ) ارتداد در فقه امامیه
۲۴۰	۱. تقسیمات مرتد
۲۴۲	۲. مرتد در مرتبه بین کفر و ایمان
۲۴۵	گفتار دوم: سب النبی
۲۴۵	الف) تبیین مفهوم سب النبی
۲۴۶	ب) سب النبی در آیات
۲۴۷	ج) سب النبی در روایات
۲۴۷	۱) تعامل امام با واکنش شدید شیعیان نسبت به سب
۲۴۹	۲) شیوهی قضاوت معصومان (علیهم السلام) درباره‌ی پدیده سب
۲۵۰	د) سب النبی در فقه عامه
۲۵۰	هـ) سب النبی در فقه شیعه
۲۵۴	گفتار سوم: ماهیت بغی و واکنش دفاع اجتماعی در برابر آن
۲۵۵	الف) تعریف بغی و تبیین ماهیت آن
۲۵۶	ب) مفهوم جرم بغی از نظر مفسران
۲۵۷	ج) روایات مربوط به تقسیمات آن
۲۵۷	۱. ماهیت بغی در روایات
۲۵۸	۲. روایات مربوط به منع مقابله با اهل بغی بدون اذن امام
۲۵۸	د) بغی از نظر پیشوایان اهل سنت
۲۶۰	هـ) بغی در فقه امامیه
۲۶۰	۱) جنگ با اهل بغی

۲۶۰	الف- ۱) جنگ و رویارویی واجب
۲۶۲	ب- ۱) جنگ جایز
۲۶۲	ج- ۱) جنگ ممنوع
۲۶۳	۲) خروج یا عدم خروج اهل بغی از ایمان
۲۶۵	۳) ماهیت مجازات بغی
۲۶۶	گفتار چهارم: محاربه
۲۶۶	الف) تعریف محارب (اقدام بر ضد امنیت عمومی)
۲۶۶	ب) محاربه و مجازات آن در قرآن
۲۶۷	ب - ۱) آراء مفسرین در نحوه‌ی اعمال مجازات
۲۶۷	۱-۱) نظریه ترتیب
۲۶۸	۲-۱) نظریه تخییر
۲۶۸	ب - ۲) حکم توبه محارب
۲۶۹	ج) نصوص روایی در تبیین مجازاتها
۲۶۹	د) محاربه در فقه اهل سنت
۲۷۰	ه) محاربه در فقه امامیه
۲۷۰	ه - ۱) فقیهان شیعی
۲۷۱	ه - ۲) استنباط حکم از ادله اصولی و عقلی منطبق با مقاصد الشریعه
۲۷۲	گفتار پنجم: کافر حربی
۲۷۲	الف) تعریف کافر حربی
۲۷۲	ب) مهدورالدم بودن کافر حربی
۲۷۴	گفتار ششم: زانی محصن ولانط

۲۷۴	الف) تعریف زانی محصن ولانط
۲۷۴	ب) عدم نص قرآن در رجم و مجازات خاص لانط و زانی
۲۷۴	ج) استنباط حتمیت یا عدم حتمیت مجازاتها در روایات
۲۷۵	ج-۱) اختیار و عدم اختیار امام در عفو حدود
۲۷۵	ج-۲) موضوعیت یا طریقت داشتن ادله اثبات جرایم جنسی
۲۷۷	ج-۱-۲) مسموع بودن ادعای جهل به قانون
۲۷۷	ج-۲-۲) قبول انکار بعد از اقرار
۲۷۸	د) مهدور الدم بودن زانی محصن ولانط در فقه اهل سنت
۲۷۸	ه) حکم زانی محصن ولانط در فقه شیعی
۲۸۰	مبحث دوم: دخالت غیر تام - مهدور الدم نسبی
۲۸۰	گفتار نخست: همبستری زوجه و بیگانه
۲۸۰	الف) تأملی تاریخی در آیات مربوطه
۲۸۴	ب) عدم نص روایی معتبر در جواز قتل زوجه و اجنبی
۲۸۵	ج) دیدگاه فقیهان عامی
۲۸۶	د) تکیون تاریخی حکم در فقه امامیه
۲۸۸	گفتار دوم: مستحق قصاص
۲۸۹	الف) حرمت قتل و ماهیت واکنش در متن وحیانی
۲۸۹	الف-۱) آیات مربوط به حرمت قتل
۲۹۰	الف-۲) آیات مربوط به واکنش کیفری به جرم قتل
۲۹۲	ب) نظرات فقیهان شیعی و امامیه
۲۹۴	ج) دعوی عمومی و خصوصی در سیاست جنایی مشارکتی

۲۹۷	 (د) ماهیت دعاوی در فقه جزا و سیاست شرعی
۳۰۰	 (د - ۱) موقعیت برابر و توازن نسبی بین بزه دیده و متهم
۳۰۱	 (د - ۲) موقعیت نابرابر متهم در مقابل بزه دیده
۳۰۱	 (د - ۱ - ۲) موقعیت عرفی نابرابر متهم با بزه دیده
۳۰۲	 (د - ۲ - ۲) موقعیت نابرابر طبیعی متهم در برابر بزه دیده
۳۰۴	 (د - ۳) موقعیت غیر برابر بزه دیده در مقابل متهم
۳۰۹	 (ه) ماهیت تعزیرات
۳۰۹	 (ه - ۱) تعزیرات، پاسخ غیر دولتی (جامعوی) و غیر کیفری به انحراف
۳۱۱	 (ه - ۲) تعزیرات، پاسخ دولتی غیر کیفری به بزه
۳۱۲	 (ه - ۳) تعزیرات، متغیر کیفری و غیر کیفری در دخالت تکمیلی دولت در دعوی
۳۱۵	 (ه - ۴) تعزیرات، پاسخ کیفری در دخالت محوری دولت به بزه
۳۱۸	 (و) ماهیت تعزیرات (نوع مجازات)
۳۲۲	 (ز) ویژگی‌های دعوی عمومی
۳۲۴	 گفتار سوم: دفاع مشروع
۳۲۴	 الف) بررسی آیات
۳۲۵	 ب) بررسی روایات
۳۲۵	 ۱. روایات مربوط به دفاع از نفس
۳۲۵	 ۲. روایات مربوط به دفاع از مال
۳۲۶	 ۳. روایات مربوط به دفاع از عرض
۳۲۷	 ج) شرایط دفاع در فقه و حقوق
۳۲۷	 (۱) تناسب بین دفاع و تجاوز

۳۲۸		۲) جرم بودن و غیر مشروع بودن تجاوز
۳۲۸		۳) ماهیت دفاع مشروع
۳۲۸		۳-۱) نظریه حق
۳۲۸		۳-۲) نظریه ضرورت
۳۲۹		۳-۳) نظریه وجوب و ترخیص
۳۲۹		د) مبانی دفاع مشروع در فقه
۳۳۰		و) ماهیت و مبانی دفاع در فقه جزای اسلامی
۳۳۳		نتیجه
۳۳۷		کتابنامه

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

«الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحَسَنَ مَا أَجْرُ»

فلسفه پیدایش ادیان که بوسیله بعثت انبیاء اولوالعزم تحقق یافته است آزاد ساختن مردم از حکومت‌های جابرانه و نجات آنها از بی‌بند و باری‌ها و پیروی از شهوات نفسانی بوده است، خداوند متعال در قرآن مجید می‌فرماید: «لِيَضَعَ عَنْهُمْ أَصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ» فلذا حضرت ابراهیم (علیه السلام) با نمرود و حضرت موسی (علیه السلام) با فرعون و حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) با مشرکین و رباخواران زمان خود به مبارزه برخاستند تا انسان‌های گرفتار در بند را از شر آنان رهایی بخشند چنانکه در قرآن کریم آمده است: «وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أُمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ وَنَمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ» اما بشر از آنجا که موجودی است سرکش و از حدود و وظائف شرعی و احکام الهی سرباز می‌زند و وقتی خود را مستغنی می‌داند به طغیان رو می‌آورد چنان که در قرآن مجید می‌فرماید: «أَمَّا الْإِنْسَانُ لِرَبِّهِ لَظِيفٌ إِنْ رَأَى اسْتِغْنَى» ولی به هر حال خداوند بوسیله پیامبران و رهبران دینی حجت را بر مردم تمام می‌سازند: «لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَلاَ يُكُونُ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرِّسَالَةِ» اینک با توضیحاتی که داده شد معلوم می‌گردد حکومت‌های دینی حکومت‌های سلطنتی و کسرانی و قیصری نیستند، و این بشر است که چنین حکومت‌هایی را به وجود می‌آورد و با زور و اعمال قدرت مستضعفین را به اشکال مختلف تحت سیطره خود قرار می‌دهد و آنان را به بردگی می‌کشاند، و حدود و مقررات شرعی و قانونی را کنار می‌زند و شرع و قانون را همان می‌داند که می‌خواهد و نظامی که در ایران به نام جمهوری اسلامی به وسیله حضرت آیه الله العظمی امام خمینی (ره) به وجود آمد برای همین منظور بود و مقصود از ولایت مطلقه فقیه که در قانون اساسی اسلام آمده است، ولایت فقیه است برای رسیدن به آزادیها و حفظ حدود و مقررات

شرعی و قانونی زیرا رسیدن به این اهداف و آرمانهای دینی جز با چنین ولایتی محقق نمی‌شود و مقصود از ولایت، قیومت و سلطنت و به وجود آوردن حکومتی در برابر قوانین و مقررات شرع نیست زیرا ولایت به چنین معنایی مستلزم هرج و مرج و تشتت و گسیختگی در نظام امور خواهد شد. نظم در امور یکی از اهداف ادیان الهی است، امیر مؤمنان علی (علیه السلام) در نهج البلاغه می‌فرماید: «و نظم امرکم» و به همین جهت حضرت امام (قدس سره) در منشور صادر شده از طرف ایشان تأکید بر رعایت و حفظ قانون می‌فرمودند و قانون را بر نظر خود مقدم می‌دانستند و در اصل یکصد و هفتم قانون اساسی آمده است رهبر در برابر قوانین با سایر افراد کشور مساوی است و در اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی که آمده است قوای حاکم در جمهوری اسلامی ایران عبارتند از قوه مقننه، قوه مجریه و قوه قضائیه که زیر نظر ولایت مطلقه امر و امامت است و بر طبق اصول آینده این قانون اعمال می‌گردد و به همین جهت است که هر کدام از قوای سه گانه وظائف قانونی لازم خود را انجام می‌دهد مثلاً مجلس قانون تصویب می‌کند، قوه قضائیه و مجریه به قانون عمل می‌کند و ولایت مطلقه بر آنها نظارت دارد تا قوانینی که تصویب می‌شوند و یا اعمال می‌گردند طبق موازین شرعی و قانونی باشد. در کتابی که پیش‌رو دارید محقق عالیقدر دکتر خانم طوبی شاکری گلپایگانی که سالیان متعددی در رشته‌های مختلف علوم اسلامی از محضر شریف اساتید بزرگ حوزه علمیه قم و دانشگاهها در فقه، اصول، فلسفه و حقوق استفاده کرده است مباحث مهمی را در دفاع از حکومت اسلامی مورد بحث قرار داده‌و به کسانی که از دور در ارتباط با حکومت اسلامی اظهار نظر کرده‌اند پاسخ داده و به خوبی از عهده آنها برآمده است امید است صاحب نظران و محققین با دقت این کتاب را مورد بحث و بررسی قرار دهند تا بدینوسیله اشکالات و شبهاتی که احیاناً در ارتباط با حکومت اسلامی در اذهان به وجود می‌آید بر طرف گردد و در خاتمه لازم می‌دانم محققین و دانشمندان در ارتباط با مسائل اعتقادی و عملی دیگران مسائل را با خود آنان مطرح نمایند و به نوشته‌ها و سخنان دیگران ترتیب اثر ندهند و متأسفانه چون کمتر به مسائل مختلف با صاحبان عقائد مختلف مورد بحث قرار می‌گیرد اشتباهات و سوء تفاهمهایی به وجود می‌آید که اثرات سونی در برخورد های عقیدتی و سیاسی و ... به عمل می‌آید. به هر حال از خداوند تعالی می‌خواهم توفیقات هر چه بیشتر به نویسنده کتاب دکتر خانم طوبی شاکری گلپایگانی عنایت فرماید تا در راه خدمت به اسلام و مسلمین گام‌های علمی بیشتری را بردارد و قلم و بیان او را از خطا و لغزش مصون دارد.

محمد حسن مرعشی شوشتری

تهران - مدرسه عالی شهید مطهری

۱۳۸۴/۵/۳۰

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه مرکز تحقیقات

در راستای اهداف بلند و الهی دانشگاه امام صادق (ع) در ترویج معارف اسلامی، همگامی با علوم روز و پاسخگویی به نیاز جامعه، مرکز تحقیقات دانشگاه امام صادق (ع) - واحد خواران با بهره‌گیری از قلم بانوان صاحب‌اندیشه و پژوهشگر در این عرصه وارد شد و امروز پس از ۱۴ سال مفتخر است که ثمره ارزشمند دیگری را در اختیار جامعه علمی کشور قرار می‌دهد.

کتاب سیاست جنایت اسلامی تألیف استاد ارجمند خانم دکتر طوبی شاکری گلپایگانی عضو هیأت علمی و پژوهشگر این دانشگاه می‌باشد. بخشی از این کتاب پس از چاپ در شماره‌های ۲۷-۲۶ و ۲۸ و ۲۹ نشریه تخصصی فقهی حقوقی ندای صادق با عنوان اسلام حق حیات فرد و ... کدام قاعده؟ بازبینی مؤلف محترم و افزودن بخشهای دیگر به شکل کتاب حاضر با همکاری دفتر نشر فرهنگ اسلامی به چاپ رسیده است.

امید است این کتاب با توجه به تعمق‌نگارنده در مبانی و اصول فقهی حقوقی اسلامی ارائه طرح دقیق و پویا برای دولتمردان دین‌مدار و فتح‌یابی در مناظرات علمی و تبادل‌اندیشه صاحب‌نظران در این موضوع باشد.

مرکز تحقیقات

دانشگاه امام صادق (ع) - واحد خواران

بسم الله الرحمن الرحيم دیباچه

خاستگاه نوگرایی و نواندیشی در غرب، نقد معرفت دینی و سنت است. بازه‌های تاریخی قرن پانزده و شانزده که نواندیشان تمام ماجرای تفکر غرب را با عقلانیت به چالش می‌کشیدند، امارات ظهور فرایند تاریخی عقلانیت غرب، رمانتیک و شوریده سرانه بود و به تدریج که به ظهور نام می‌رسید، خصیصه رمانتیکی آن فروکاسته می‌شد، و عقل روشنگری را تعین می‌بخشید. اما شوریده‌سری آن، بی‌بدیل باقی ماند. بدین ترتیب هیچگاه فرصت تأملات درون‌گرایانه برای هویت‌نویساد عقل غربی پیش نیامد.

عقل غربی بیش از آن‌که به تأمل در وجوه و تعینات خود پردازد و سویه‌های هویتی خود را در تطبیق با اصول عام و تعمیم‌پذیر سازماندهی عقلانی کند، تعینات و جهات تکامل‌گرایانه خود را با وجوه غیرعقلانی سنت برابر نهاد. بنابراین، پارادوکس‌ها، تناقض‌گویی‌ها و انحرافات علمی - تاریخی از اصول و قواعد عقل نظری - ابزاری این بنیاد از نظرها مستور ماند. از سوی دیگر، سنت‌گرایان با قرار گرفتن در موقعیت انفعالی ناشی از نقد تاریخی همه‌جانبه‌ی هویت خود از سوی نوگرایان، ادعایی را علم کردند که به معنای التزام ابدی به تأویل همه‌جانبه معرفت دینی، جهت تطبیق و همسویی با معرفت عقلی بود. امری که در نهایت به بن‌بست و چنبره فرسایشی هویت عقل دینی در یک حرکت ایستا و آشیلی انجامید و بنیان معرفت دینی را خنثا و بی‌خاصیت کرد.

این ادعای تاریخی حاوی دوسویه‌ی تعدیل نشده و غیرعقلانی تزیینی و توجیهی بود. سویه‌هایی که خاستگاه انفعال دائمی، عدم خلاقیت در اندیشه و عدم نوآوری در تحقیق بود. این ادعا، معرفت مبتنی بر وحی را نافی معرفت عقلانی - در معناشناسی عقل غربی - نمی‌دانست؛ بلکه آن را مکمل، همسو و مؤید معرفت غیروحیانی تلقی می‌کرد.